

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут охорони здоров'я
Кафедра здоров'я людини і фізичної реабілітації

08-02-49

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних робіт із навчальної дисципліни
«Методологія наукових досліджень»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Фізична терапія,
ерготерапія» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з якості
ННІОЗ
Протокол № 1 від 20.09.2019 р.

Рівне – 2019

Національний університет

водного господарства

та екологічного будівництва

Методичні вказівки до практичних робіт із навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Григус І. М. – Рівне : НУВГП, 2019. – 18 с.

Укладач: Григус І. М., доктор медичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту охорони здоров'я.

Відповідальний за випуск: Нестерчук Н. Є., доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент, завідувач кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації.

Керівник групи забезпечення спеціальності: Григус І. М.

© Григус І. М., 2019

© НУВГП, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	5
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	6
Практичне заняття № 1. Поняття і класифікація наук	6
Практичне заняття № 2. Поняття наукового дослідження	7
Практичне заняття № 3. Рівні і компоненти наукових досліджень	7
Практичне заняття № 4. Методологія наукових досліджень	8
Практичне заняття № 5. Планування і технологія наукових досліджень	9
Практичне заняття № 6. Обробка результатів наукових досліджень	10
Практичне заняття № 7. Оформлення наукових досліджень	11
Практичне заняття № 8. Типова схема написання статті та магістерської роботи	11
Практичне заняття № 9. Правила оформлення магістерської роботи	12
РОЗДІЛ 3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	16

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння головних принципів проведення наукових досліджень у галузі охорони здоров'я.

Наукове дослідження – це цілеспрямоване пізнання, результати якого виступають у вигляді системи понять, законів і теорій.

Поняття "методологія" має два основних значення: система визначених способів і прийомів, застосовуваних у сфері діяльності (в охороні здоров'я); вчення про цю систему, загальна теорія методу, теорія в дії.

Методологія наукових досліджень допомагає студентам розкрити можливості їх участі в науково-дослідній роботі як найбільш активній і творчій формі одержання знань.

Предметом курсу є методологія наукових досліджень та методика дослідження реабілітації, що обумовлює вивчення реабілітаційних процесів в їх єдності, відмінності, інноваційному розвитку.

Головна мета курсу – залучення студентів до науково-дослідницької роботи, ознайомлення їх зі стратегією та тактикою проведення досліджень, надання їм певних знань щодо методології, методики та інструментарію дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Поняття наукового дослідження		
1	Тема 1. Поняття і класифікація наук.	2
2	Тема 2. Поняття наукового дослідження.	2
3	Тема 3. Рівні і компоненти наукових досліджень.	2
4	Тема 4. Методологія наукових досліджень.	2
Змістовий модуль 2. Методологія наукових досліджень		
5	Тема 5. Планування і технологія наукових досліджень.	2
6	Тема 6. Обробка результатів наукових досліджень.	2
7	Тема 7. Оформлення наукових досліджень.	2
8	Тема 8. Типова схема написання статті та магістерської роботи.	2
9	Тема 9. Правила оформлення магістерської роботи.	2

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1 ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ НАУК

Мета: оволодіти знаннями про науку та класифікацію наук.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитися з основними визначеннями науки.
3. Ознайомитися з метою та завданнями науки.
4. Ознайомитися з класифікацією наук.

Короткий огляд теми

Поняття науки:

* сфера людської діяльності, спрямованої на вироблення і систематизацію нових знань про природу, суспільство, мислення і пізнання навколишнього світу;

* результат цієї діяльності, тобто система отриманих наукових знань;

* одна з форм суспільної свідомості, соціальний інститут, система взаємозв'язків між науковими організаціями і членами наукового співтовариства, система наукової інформації, норм і цінностей науки;

* позначення окремих галузей наукового знання;

* галузь культури.

Мета науки – отримання знань про навколишній світ, виявлення істотних сторін усіх явищ природи, суспільства і мислення, теоретичне відбиття дійсності, досягнення об'єктивної істини.

Питання модульного контролю

1. Дайте визначення науки.
2. Розкрийте мету та завдання науки.
3. Розкрийте класифікацію наук.

ПОНЯТТЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета: оволодіти знаннями про наукове дослідження.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитися з визначенням наукового дослідження.
3. Ознайомитися з класифікацією наукових досліджень.

Короткий огляд теми

Наукове дослідження:

- форма існування і розвитку науки;
- діяльність, спрямована на отримання і застосування нових знань;
- діяльність, спрямована на усебічне вивчення об'єкта, процесу або явища, його структури і зв'язків, а також отримання і впровадження в практику корисних для людини результатів.

Класифікація наукових досліджень:

- * фундаментальні;
- * прикладні;
- * пошукові;
- * розробки.

Питання модульного контролю

1. Дайте визначення наукового дослідження.
2. Дайте класифікацію наукових досліджень.
3. Охарактеризуйте класифікацію наукових досліджень залежно від джерел фінансування, методів дослідження, сфери використання результатів, місця проведення.

Практичне заняття № 3

РІВНІ І КОМПОНЕНТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Мета: оволодіти знаннями про рівні та компоненти наукових досліджень.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитися з рівнями наукових досліджень.

3. Ознайомитися з компонентами наукових досліджень.

4. Ознайомитися з етапами наукових досліджень.

Короткий огляд теми

Рівні наукового дослідження

* теоретичний;

* емпіричний.

Структурні компоненти теоретичного пізнання:

• проблема;

• гіпотеза;

• теорія.

Структурні компоненти емпіричного пізнання:

* факти;

* емпіричні узагальнення;

* емпіричні закони (залежності).

Питання модульного контролю

1. Дайте визначення рівнів наукового дослідження.

2. Охарактеризуйте структурні компоненти теоретичного пізнання.

3. Охарактеризуйте структурні компоненти емпіричного пізнання.

Практичне заняття № 4

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Мета: оволодіти знаннями про основи діагностики стану організму.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.

2. Ознайомитися з визначенням наукового дослідження.

3. Ознайомитися з класифікацією наукових досліджень.

Короткий огляд теми

Наукове дослідження – це діяльність, направлена на всебічне вивчення об'єкту, процесу або явища, їх структури і зв'язків, а також отримання і упровадження в практику корисних для людини результатів.

Його об'єктом є матеріальна або ідеальна системи, а предметом – структура системи, взаємодія її елементів, різні властивості, закономірності розвитку і т. д.

Питання модульного контролю

1. Дайте визначення наукового дослідження.
2. Опишіть класифікацію наукових досліджень.
3. Охарактеризуйте важливість правильного проведення наукового дослідження.

Практичне заняття № 5

ПЛАНУВАННЯ І ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Мета: оволодіти знаннями про планування та технологію наукових досліджень.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитися з методологією наукового дослідження.
3. Ознайомитися з методами наукового дослідження.
4. Ознайомитися з технологією наукового дослідження.

Короткий огляд теми

Методологія наукового дослідження:

- вчення про метод наукового пізнання і перетворення світу;
- система принципів і способів організації і побудови теоретичної і практичної діяльності, а також вчення про цю систему;
- сукупність методів, способів, прийомів, їх певна послідовність, схема, прийнята при виконанні наукового дослідження;
- початкові керівні принципи розвитку наукового дослідження.

Технологія наукового дослідження – це спосіб досягнення його мети за умов фіксованого поділу функцій між технічними засобами і природними інформаційними органами людини, що відповідають можливостям перших та останніх, а також встановленій логіці дослідження.

Питання модульного контролю

1. Сформулюйте визначення методології наукового дослідження.
2. Охарактеризуйте методи наукового дослідження.
3. Опишіть класифікації наукових методів.
4. Розкрийте технологію наукового дослідження.

Практичне заняття № 6

ОБРОБКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Мета: оволодіти знаннями та навичками обробки наукових досліджень.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Ознайомитися з основними видами наукових публікацій.
3. Ознайомитися з методами обробки наукових досліджень.

Короткий огляд теми

Оцінка вірогідності випадкової події

$$\bar{p} = \frac{m}{N}$$

N – кількість експериментів;

m – кількість випадків настання випадкової події.

Оцінка вірогідності можливих значень випадкової величини (закону її розподілу)

$$\bar{p}_k = \frac{m_k}{N} ; k = \overline{1, n} .$$

m_k – кількість попадань значень випадкової величини в k -й інтервал.

Питання модульного контролю

1. Охарактеризуйте основні види наукових публікацій.
2. Охарактеризуйте методи обробки наукових досліджень.
3. Опишіть правила та порядок проведення обробки наукових досліджень.

ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Мета: оволодіти знаннями та навичками оформлення наукових досліджень.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Вивчити основні види наукових публікацій.
3. Ознайомитися з правилами оформлення наукових досліджень.

Короткий огляд теми

Результати наукових досліджень оприлюднюються у вигляді різних видів публікацій. Це сприяє встановленню пріоритету автора (дата підписання публікації до друку – це дата пріоритету науковця), а також свідчить про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми (особливе значення мають індивідуальні публікації, роботи у співавторстві потребують додаткових роз'яснень).

Існують такі види наукових публікацій: монографія, стаття, автореферат, препринт, тези доповідей, наукова доповідь, збірник наукових праць.

Питання модульного контролю

1. Опишіть основні види наукових публікацій.
2. Розшифруйте основні вимоги до наукових публікацій.
3. Охарактеризуйте основні правила оформлення наукових досліджень.

Практичне заняття № 8

ТИПОВА СХЕМА НАПИСАННЯ СТАТТІ ТА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Мета: оволодіти знаннями та навичками написання статті та магістерської роботи.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Вивчити основні складові наукової статті та магістерської

роботи.

3. Ознайомитися з типовою схемою написання наукової статті та магістерської роботи.

Короткий огляд теми

Стаття – це вміщені в науковому журналі чи збірнику результати дослідження конкретного питання, що мають певне наукове й практичне значення.

Наукова стаття - один з основних видів публікацій. Вона містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює конкретне окреме питання з теми дисертації, фіксує науковий пріоритет автора, робить матеріал надбанням фахівців.

Питання модульного контролю

1. Розкрийте правила та порядок написання статті.
2. Розкрийте правила та порядок написання магістерської роботи.
3. Розкрийте типову схему написання статті.
4. Розкрийте типову схему написання магістерської роботи.

Практичне заняття № 9

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Мета: оволодіти знаннями та навичками оформлення магістерської роботи.

Завдання:

1. Вивчити літературу за темою.
2. Вивчити правила і порядок оформлення магістерської роботи.
3. Ознайомитися з усіма складовими магістерської роботи.

Короткий огляд теми

Магістерська робота – це самостійна кваліфікаційна робота, підсумок теоретичної та практичної підготовки в рамках нормативної та варіативної складових освітньо-професійної програми підготовки магістрів.

Магістерська робота є формою контролю набутих студентом магістратури у процесі навчання інтегрованих умінь, знань,

навичок, які необхідні для виконання випускниками магістратури професійних обов'язків.

Структура змісту магістерської роботи:

- * вступ;
- * найменування всіх розділів, підрозділів, пунктів (підпунктів, якщо вони мають заголовки) основної частини роботи;
- * висновки;
- * перелік посилань;
- * найменування додатків з зазначенням сторінок цих матеріалів.

Питання модульного контролю

1. Дайте визначення магістерської роботи.
2. Охарактеризуйте правила і порядок оформлення магістерської роботи.
3. Охарактеризуйте складові магістерської роботи.

РОЗДІЛ 3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ**Вид контролю:** 10 семестр – Іспит

1. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни оцінюється:

участь студентів в обговоренні питань, винесених на практичні заняття та проблемних ситуацій; розв'язок ситуаційних вправ; самостійно підготовлені повідомлення студентів за темою практичного заняття; на кожному практичному занятті проводиться письмове опитування по темі у вигляді визначення п'яти понять або 10 тестів закритої форми з однією правильною відповіддю з 5-ти можливих; оцінюється звіт по ІНДЗ; проведення модульного поточного контролю через навчально-науковий центр незалежного оцінювання.

2. Підсумковий контроль знань – екзамен відбувається відповідно до Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (сайт НУВГП).

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль №1						
T1	T2	T3	T4		Іспит	100
6	6	6	7			
Змістовий модуль №2						
T5	T6	T7	T8	T9		
7	7	7	7	7		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно, з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Афанасьєв А. О. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / А. О. Афанасьєв, Є. В. Кузькін. Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. 96 с.
2. Григус І. М. Бакалаврська (дипломна) робота : методичні рекомендації / І. М. Григус, Ю. В. Пелех, Н. Є. Михайлова. Рівне : Редакційно-видавничий центр „Тетіс”, 2005. 56 с.
3. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібн. / О. В. Крушельницька. К. : Кондор, 2003. 192 с.
4. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е. В. Колісніченко. Суми : Сумський державний університет, 2012. 83 с.
5. Пушкарь А. И. Основы научных исследований и организация научно-исследовательской деятельности : учебн. пособ. / А. И. Пушкарь, Л. В. Потрашкова. Х. : Изд. ИНЖЕК, 2006. 289 с.

Додаткова

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования : учебн. пособ. / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. К. : МАУП, 2004. 216 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень / М. Т. Білуха. К. : АБУ, 2002. 480 с.
3. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. К. : Акад. муніцип. упр., 2012. 276 с.
4. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень / А. М. Єріна. К. : Центр навч. л-ри, 2004. 212 с.
5. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посібн. / О. В. Клименюк. К. : Міленіум, 2005. 186 с.
6. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 208 с.

7. Комп'ютерна техніка та методи математичної статистики : навч. посібник / В. О. Кашуба, Л. В. Денисова, В. В. Усиченко, Л. А. Харченко, Ю. Л. Хлевна, В. П. Вишневецька. 2014. 213 с.
8. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посібн. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон.теорії та регіон. економіки. Полтава : Оріяна, 2012. 180 с.
9. Лудченко А. А. Основы научных исследований : учебн. пособ. / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак. К. : "Знання", КОО, 2000. 114 с.
10. Методологические вопросы науковедения : сборник научных трудов / В. И. Оноприенко, Б. А. Малицкий, Л. В. Рыжко и др.; ред.: В. И. Оноприенко; Нац. акад. наук Украины, Центр исслед. науч.-техн. потенциала и истории науки им. Г. М. Доброва. К. : УкрИНТЭИ, 2001. 329 с.
11. Методологія наукових досліджень : навч. посібн. / В. П. Волков, М. А. Подригало, О. П. Кравченко та ін.; Харк. нац. автомоб.-дорож. ун-т та ін. Луганськ : СНУ, 2009. 351 с.
12. Правила складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель / Затверджено наказом МОН України від 22 січня 2001 р. № 22.
13. Романчиков В. І. Основы научных исследований : навч. посібн. / В. І. Романчиков. К. : ІЗМН, 1997. 248 с.
14. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. 2-ге вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2007.
15. Фареник С. Логіка і методологія наукового дослідження / С. Фареник. К. : Вид. УАДУ, 2000. 340 с.
16. Філіпенко А. С. Основы научных исследований : конспект лекцій. К. : Академвидав, 2004. 208 с.
17. Черній А.М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця : посібник для магістрів, аспірантів і здобувачів наук. ступеня / За ред. І. І. Ібатуліна. К. : Арістей, 2004. 232 с.

18. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / Н. В. Чупріна; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. К. : КНУТД, 2009. 246 с.
19. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. К. : Знання-прес, 2002. 296 с.
20. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посібн. / В. Є. Юринець; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів : ЛНУ, 2011. 179 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua> (дата звернення 20.09.2019 р.).
2. Методологія науки. URL: <http://www.inter-pedagogika.ru>.
3. Методологія науки — Fajr. URL: sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific. (дата звернення 20.09.2019 р.).
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>. (дата звернення 20.09.2019 р.).
5. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua>. (дата звернення 20.09.2019 р.).
6. Центр исследований и статистики науки. URL: <http://www.csr.ru/>. (дата звернення 20.09.2019 р.).